GLOSE PRAGMASTILISTICE ÎN JURUL UNUI TERMEN: *GRIPĂ PORCINĂ*

CONSTANTIN-IOAN MLADIN
Universitatea „Sv. Kiril i Metodij", Skopje (Macedonia)

1. ***Anamneză***

În aceste pagini voi încerca să inventariez avatarurile sintagmei terminologice româneşti *gripă porcină* din tehnolectul medical şi din limba-obiect (cu unele consideraţii interlingvistice) pe baza unui corpus integral constituit din enunţuri excerptate din media electronică (site-uri ale unor periodice on-line, forumuri de discuţii, bloguri)[1]. Comunicarea îşi propune totodată să evidenţieze câteva dintre mecanismele lingvistice (lexicale, sintactice, pragmatice) pe care le au la dispoziţie locutorii pentru a-şi exprima, cu grade diferite de subtilitate, distanţarea faţă de un fenomen (social, politic, medical…) oarecare – maladia respiratorie acută provocată de virusul *A(H1N1)* în cazul de faţă.

[1] Adresele internet sunt următoarele: 1 2.gds.ro, 2 9am.ro, 3 agenda.ro, 4 albanetinfo.g7.ro, 5 animale.ro, 6 antena3.ro, 7 arhiblog.ro, 8 bakchich.info, 9 balonul-imobiliar.blogspot.com, 10 blog.lefigaro.fr, 11 blogcatalog.com, 12 blogu.lu, 13 blogudedupacafea.blogspot.com, 14 bucuresti.24fun.ro, 15 bucuresti-news.ro, 16 bymadme.wordpress.com, 17 cancan.ro, 18 clubford.ro, 19 copilul.ro, 20 crisia.net, 21 cristiroman.ro, 22 daciaclub.ro, 23 danielveres.wordpress.com, 24 desspina.com, 25 dinamo.prosport.ro, 26 dono.ro, 27 drweather.wordpress.com, 28 dxn-doxon.blogspot.com, 29 economie.hotnews.ro, 30 edilive.blogspot.com, 31 eleonora-lisnic.blogspot.com, 32 eugenol.ro, 33 europalibera.org, 34 evenimentul.ro. 35 evz.ro, 36 expat.ablog.ro, 37 facebook.com, 38 flacarais.ro, 39 forum.cs.tuiasi.ro, 40 forum.desprecopii.com, 41 forum.realitatea.net, 42 fr.answers.yahoo.com, 43 franck77.unblog.fr, 44 ftw.ro, 45 gandul.info, 46 garbo.ro, 47 georgezafiu.ro, 48 giurgiu-news.ro, 49 hotnews.ro, 50 iacobmiky.blogspot.com, 51 infonews.ro, 52 informatiadealba.ro, 53 italiaromania.com, 54 iustin.info, 55 jurnalul.ro, 56 kashimblog.blogspot.com, 57 lebiolavie.activebb.net, 58 leblogdrzz.over-blog.com, 59 libertatea.ro, 60 loaze.ro, 61 luanazosmer.com, 62 maddish.weblog.ro, 63 mariusmina.blogspot.com, 64 mathieu1.typepad.com, 65 mediafax.ro, 66 metrodemontreal.com, 67 mihneachirila.blogspot.com, 68 monitorulab.rol, 69 monitorulneamt.ro, 70 monversailles.com, 71 obiectivbr.ro, 72 observator.ro, 73 paulbacosca.net, 74 pe-gratis.com, 75 polimedia.us, 76 politique.net, 77 presaonline.com, 78 prosti.ro, 79 razvanmarin.ro, 80 realitatea.net, 81 reflexionslibres.20minutes-blogs.fr, 82 ro.altermedia.info, 83 ro.wordpress.com, 84 rombel.com, 85 simonatache.ro, 86 spinei.hotnews.ro, 87 sport.ro, 88 stiri.astazi.ro, 89 stiri.zoot.ro, 90 stirileprotv.ro, 91 stiritrasnite.blogspot.com, 92 taz-network.ning.com, 93 terresacree.org, 94 timpolis.ro, 95 tpu.ro, 96 twitter.com, 97 urbaniulian.ro, 98 urbanviorel.ro, 99 utilizatori.ro, 100 victorblog.ro, 101 ziare.com, 102 ziaruldeiasi.ro, 103 ziaruldevrancea.ro, 104 ziua.net, 105 ziua.ro, 106 ziuaconstanta.ro. Abaterile de la normele limbii literare au fost sistematic înlăturate.

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

Mecanismele în uz de numire a unei pandemii gripale sunt următoarele: **(1)** *gripă* (*influenţă*, *pestă*)[1] + determinant (toponim) care evocă aria geografică în care a fost localizat primul focar al pandemiei – termen familiar-popular: *gripă spaniolă*[2] (1918−1919), *gripă asiatică* (1957−1958), *gripă din Hong Kong* (din 1968−1969), *gripă rusească* (1977−1978); **(2)** *gripă* (*influenţă*, *pestă*) + determinant (zoonim, ornitonim) care numeşte agentul purtător al maladiei: *gripă aviară* (2004-2005), *gripă porcină* (2009-2010); **(3)** acronim – termen ştiinţific: engl. *SARS* pentru ***S**evere **A**cute **R**espiratory **S**yndrome* / fr. *SRAS* pentru ***S**yndrome **r**espiratoire **a**igu **s**évère*; *A / H5N1* pentru gripa aviară; *A / H2N2* pentru gripa asiatică şi pentru gripa din Hong Kong).

Reactivând tiparul denominativ toponimic, bine fixat în conştiinţa colectivă, apelativul atribuit pandemiei izbucnite în luna aprilie 2009 în Mexic (*gripă mexicană*) s-a răspândit cu repeziciune şi a fost adoptat de cele mai multe limbi.

În urma unor controverse apărute în mediile ştiinţifice şi, mai cu seamă, sub presiunea unor mize de natură foarte diferită (politice, economice, culturale, de comunicare), această denumire a fost deîndată contestată, existând câteva încercări de înlocuire a sa în cadrul unor aprinse dezbateri lingvistice şi terminologice.

Organizaţia Mondială a Sănătăţii Animalelor (OMSA) a demonstrat că, de fapt, focarul iniţial al noii maladii nu a fost Mexicul, ci California, gripa de acest tip fiind identificată pentru prima oară ca entitate nosologică în statul Iowa, unde s-a constatat că prototipul virusului pandemiei din 1918 a supravieţuit la porcine. De asemenea, alte studii au dovedit că un focar de gripă porcină cu virusul incriminat în 2009 a fost depistat încă în 1976 într-o bază militară din New-Jersey. În virtutea acestor considerente, OMSA a considerat că sintagma *gripă nord-americană* (creată prin omologie cu *gripă spaniolă*, *gripă asiatică*…) ar fi fost mult mai logică şi mai apropriată realităţii de fapt decât *gripă mexicană*. Pe de altă parte, aşa cum era de aşteptat, autorităţile şi populaţia Mexicului nu au întârziat să protesteze împotriva denumirii iniţiale, respingând stigmatizarea ţării de teama unor complicaţii sanitare ce ar fi antrenat grave şi inevitabile pierderi economice prin iminenta afectare a industriei turismului.

Pornindu-se e la premisa că porcul este gazda propice recombinării şi purtării elementelor virale în cauză, prin similitudine cu *gripa aviară*, s-a ajuns repede la denumirea *gripă porcină*. Numai că, la scurtă vreme după aceea, şi acest termen s-a dovedit nesatisfăcător şi problematic din punct de vedere strict ştiinţific. Denumirea a fost etichetată drept un abuz de limbaj, pentru că matricea virusului este un amalgam foarte original al unor secvenţe genetice provenind din trei regiuni geografice (America de Nord, Europa, Asia): o proteină de origine umană, o proteină de origine aviară şi alte două proteine de origine porcină. În plus, toate cazurile cunoscute de boală au apărut ca urmare a transmiterii interumane (gripa nu are deci etiologie alimentară), tocmai porcinele necunoscând boala care le poartă numele.

Aproape simultan, Consiliul canadian al producătorilor de carne de porc a cerut adoptarea sintagmei denominative *gripă nord-americană*, în vederea evitării unor consecinţe

[1] Ambii termeni dintre paranteze sunt nerecomandabili, ei apărând de altfel destul de rar, mai ales în traduceri stângace ale unor texte din engleză. În plus, *pestă* ar mai trebui evitat şi pentru că intră în denumirea altor maladii, asemănătoare, înrudite sau destul de diferite de gripă.

[2] În realitate, denumirea a fost improprie, devreme ce epidemia nu a izbucnit în Spania. Numele gripei provine de la faptul că Spania a fost singura ţară care a făcut cunoscute public informaţiile legate de respectiva epidemie.

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

economice dezastruoase pentru industria alimentară prin scăderea consumului cărnii de porc şi prin interzicerea importului acesteia într-un număr însemnat de ţări[1].

La obiecţiile oamenilor de ştiinţă şi la protestele lobby-ului agro-alimentar s-au adăugat protestele unor oficialităţi israeliene, care au atras atenţia că denumirea *gripă porcină* este percepută ca insultătoare în culturile Orientului Mijlociu, unde porcul este considerat un animal impur.

În sfârşit, luând în considerare faptul că cei doi termeni (*gripă mexicană* şi *gripă porcină*) sunt generatori de confuzii, provocând şi regretabile iritări, Organizaţia Mondială a Sănătăţii a decis adoptarea unei denumiri codificate şi neutre, denumire aptă să deosebească virusul dat de cele cunoscute anterior – *A / H1N1* sau *A(H1N1)* şi, pentru mai multă claritate: *A / H1N1 / 09*. Formula corespunde schemei uzuale de clasificare folosite în virusologie pentru descrierea tulpinilor virale, unde *A* = tipul virusului gripal (A, B, C), *H* = hemaglutinina, *N* = neuraminidaza (adică două proteine aflate la suprafaţa virusului cu ajutorul cărora acesta pătrunde în celulă), *1* = tipul fiecărei proteine de suprafaţă, *09* = anul în care a fost descoperit virusul. Prin urmare, noua gripă ar trebui numită *gripă de tip* / *produsă de virusul A / H1N1 / 09*.

2. *Tablou lexical/terminologic*

Morbiditatea crescută (în comparaţie cu gripa aviară şi mai ales cu gripa sezonieră), chiar în lipsa unei letalităţi medii şi pe fondul unei simptomatologii comune cu cea a celorlalte tipuri de gripă au făcut ca pandemia A(H1N1) să fie cea mai mediatizată epidemie de gripă din istorie. Mass-media a avut un cuvânt greu de spus în acest sens.

De aşteptat ar fi fost într-o atare situaţie ca toate tribulaţiile sociale, economice etc. stârnite de noua pandemiei să îşi regăsească o reflectare pe măsură în limbă. Este adevărat că reacţii dintre cele mai felurite s-au înregistrat din momentul apariţiei noului flagel: de la o retorică vehement persuasivă venită din partea organismelor sanitare şi a companiilor farmaceutice, până la un discurs dezavuant al cetăţenilor de rând faţă de strategiile de persuasiune (catalogate drept pură conspiraţie amplu orchestrată mediatic de către trusturile de profil) la care a fost supusă populaţia de către cei dintâi. Ar fi fost deci în firea lucrurilor să constatăm că, în diferite limbi, discursul construit în jurul gripei porcine, isterizat şi de o parte şi de cealaltă, a stimulat creativitatea lingvistică, prin inovaţii lexicale/terminologice mai mult sau mai puţin originale, prin apariţia unor inedite figuri ale persuasiunii, ale reţinerii sau ale neîncrederii ori prin revalorificarea unora mai vechi. Urmărind fenomenul în mai multe limbi, am constatat cu o oarecare dezamăgire că acest lucru nu s-a produs. Aproape fără excepţie, vorbitorii unor limbi dintre cele mai diferite s-au mulţumit cu termenii curenţi (ştiinţifici şi familiar-populari), relativ neutri sub aspectul încărcăturii lor conotative – *i. e.* : bielorusă – *свіны грып*, cehă – *chřipka prasat*, daneză – *svineinfluenza*, engleză – *swine influenza*/*pig influenza*/*swine flu*/*hog flu*/*pig flu*, franceză – *grippe porcine*, germană – *Schweineinfluenza*/*Porzine Influenza*/*Schweinegrippe*/*Schweinepest*, italiană – *influenza suina*/*febbre suina*, macedoneană – *свински грип*, maghiară – *sertésinfluenza*, poloneză – *świńska grypa*, portugheză – *gripe suína*, spaniolă – *gripe porcina*/*influenza porcina*/*gripe del cerdo*, turcă – *domuz gribi*, ucraineană – *свинячий грип*.

[1] Repetând scenariul relativ recent din perioada *gripei aviare* şi a *vacii nebune* şi după ce deja mai multe ţări au suspendat importurile de carne de porc din ţările unde fuseseră semnalate cazuri de contaminare cu noul virus.

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

2.1. Cu totul altfel stau lucrurile în limba română şi, într-o măsură mult mai mică, în limba franceză. În rândurile următoare voi repertoria toţi termenii echivalenţi pentru gripa produsă de virusul *A(H1N1)* pe care i-am identificat în limba română (fără *gripă porcină*):

(1) gripă nouă:

saloanele special amenajate pentru cazurile de ***gripă nouă***[3], *în Neamţ nu avem nici un caz de* ***gripă nouă*** *şi nici vreo suspiciune*[69], ***Gripa nouă*** *a băgat frica în olteni*[88], ***gripa nouă*** *ar putea omorî 3, 5 milioane de europeni*[35], *Deosebirea între gripa sezonieră şi* ***gripa nouă*** *este că cea din urma este, ca să vezi, nouă* [16].

(2) gripă poarcă[1]:

tata crede că are gripă porcească / porcoasă / ***poarcă***[100], *dacă şi cu parcă fac...* ***gripă poarcă***[forum.7p.ro], *ce mai fac în afară de* ***gripă poarcă****, de care sper să scap*[32].

(3) gripă porcească[2]:

Astfel s-a ajuns la ***Gripa Porcească***[79], *pe ăştia cu* ***gripă porcească*** *să-i trateze acasă nu la spitale*[61], *Din ce cauză s-a produs* ***gripa porcească?***[95], *nu mă refer la criza economică, ci la* ***gripa porcească***[44], *a apărut* ***gripa porcească*** *în Suceava?*[4], *E de vină „****gripa porcească***”[2], *ştirile din ultimele două zile mă fac să mă gândesc că m-a prins* ***pandemia porcească***[23].

(4) gripă porcoasă[3]:

nu poţi decide singur că ai sau nu ai ***gripă porcoasă***[100], *Avându-se în vedere cunoscuta înrudire ontologică dintre bărbaţi şi porci, aceasta îi face pe cei dintâi mai vulnerabili la* ***gripa porcoasă?***[49], ***Gripă porcoasă*** *în masă. E epidemie de* ***gripă porcoasă****... Gripa care transformă omenirea în porci*[13], *Nu există gripă porcină. Ea se numeşte* ***gripă porcoasă***[22], *Pentru că nu poate oferi porc de Crăciun, Sandu de la IŞJ oferă la toţi* ***gripă porcoasă***[52], *Odată cu* ***gripa porcoasă****, s-a mai rărit obiceiul cu pupăturile*[11], *Din cauza vaccinurilor pentru* ***gripa porcoasă****, PIB va creşte*[29], *vreţi să ziceţi că aţi descoperit cum se transmite* ***gripa porcoasă?***[85], *sper să nu […] aibă* ***gripă porcoasă***[54], *au apărut documente guvernamentale privind iminenta pandemie de* ***gripă porcoasă***[9].

---

[1] Formă adjectivată a substantivului popular omonin.

[2] Sintagma exploatează confuzia posibilă între sensul propriu („care este caracteristic pentru porci; de porc”) şi cel figurat („care vădeşte obrăznicie, grosolănie, mitocănie, comportament grobian…”) al determinantului *porcesc*. Substantivizat, elementul determinant poate fi folosit şi singur: *cine să-i mai creadă cu* ***porceasca*** *lor […] să se împartă românilor care intră în ţară formulare în engleză în care să spună dacă aduc* ***porceasca***[104], *au uitat de* ***porcească*** *şi s-au preocupat sa vândă vaccinul anticol uterin*[104].

[3] „Care se poartă ca un porc”, „care vădeşte lipsă de pudoare; obscen; trivial”.

Corespondentul franţuzesc, mai ales la feminin, are o foarte pronunţată conotaţie sexuală: **Grippe cochonne** éviterait et remplacerait le mot « porcine », mais les lobbies gays vont hurler à l'homophobie[58], éviter d'attraper la **grippe cochonne** (qu'on ne voit toujours pas arriver d'ailleurs)[70], Après la grippe porcine: la **grippe cochonne**[81], nous sommmes tous bloqués par la **grippe cochonne**[42], ça me tente bien moi la **grippe cochonne**, mais y faut au moins être deux[42], on ne dit pas grippe porcine mais **grippe cochonne**[37], une urgente mobilisation contre cette **grippe cochonne**[10], Oublions un moment la **grippe cochonne**[57], grippe porcine ou comme dit mon grand-père, **grippe cochonne**[64], le corps médical, très exposé à la **grippe cochonne**[93], une vaccination massive contre la **grippe cochonne**[92].

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

(5) gripă porcovană[1]:

semnat din cauza ***gripei porcovane***[60].

(6) gripa porcului/porcilor[2]:

Gripa porcului *mobilează sănătatea*[69], *Congresmanul american [X] vorbind despre* ***gripa porcului***[82], ***Gripa porcului*** *se extinde*[31], *„****Gripa porcilor****” ucide peste 80 de mexicani*[45], *Nişte sfaturi de urmat pentru prevenirea* ***gripei porcilor***[100].

(7) gripă scrofească[3]:

Vestita ***gripă scrofeasc*****ă** *ne dă târcoale*[28], *doamnele mele, […] aveţi grijă mare la* ***gripa scrofeasc*****ă** [19], *zice femeia că-s nebună... că am* ***gripa*** *asta* ***scrofeasc*****ă**[19], *poate am* ***gripă scrofeasc*****ă**[99].

(8) gripă scrofină[4]:

are ***gripă scrofină***[96], *de când a apărut noua variantă cool a* ***gripei (scrofină)****, lumea a înnebunit*[39], *vă rog să nu mai fiţi sexişti şi să o numiţi* ***gripă scrofină***[80], *totul este normal, nu am* ***gripă „scrofină”***[95], ***Gripa scrofină*** *e încă un plan malefic de a distruge omenirea*[56], *vine* ***gripa scrofină****?*[87], *Cred că are* ***gripă scrofină****... că seamănă! Pentru aşa o persoană ar trebui redenumită boala în „****gripă scrofină****”*[45], *De* ***gripa scrofină*** *oricum nu scăpam*[47], *Dă-mi reţeta, da’ repejor până nu dă* ***gripa scrofină*** *şi peste mine*[40], *legat de pandemia de* ***gripă scrofină****, preşedintele Colegiului medicilor din România a declarat*[46].

(9) gripă suină[5]:

actuala criză economică, […], a fost înlocuită cu ***gripa suină***[49], ***Gripa suină*** *şi tichia de mărgăritar*[38], *dacă la aia i-o zis gripă aviară, la gripa porcină de ce nu-i zice, cum ar trebui,* ***gripă suina****?*[75], *motiv pentru care a fost denumită influenţă/****gripă suină***[106], *tulpina H1N1 este o combinaţie între* ***gripa suină****, gripa aviară şi gripa umană*[41].

2.2. În acelaşi timp, şi pentru denumirea gripei sezoniere / de sezon se folosesc în română mai mulţi termeni (pe lângă *gripă sezonieră* / *de sezon*):

(1) gripă clasică:

Ce nu e clar, dacă ai concediu medical pentru ***gripă*** *porcească, poţi să mai iei şi pentru cea* ***clasică****?*[35], ***Gripa clasică*** *dă imunitate la virusul AH1N1*[102], *Cum se manifestă*

[1] Derivat familiar de la *porc* cu sufixul *-ovan*, după modelul *prostovan.*

[2] Acelaşi procedeu şi pentru *gripă aviară*: *tot aşa a fost şi cu* ***gripa găinilor****, şi cu vaca nebună*[18], *majoritatea achiziţiilor având legătură cu* ***gripa găinilor***[94], *pericolul apariţiei unei pandemii cauzate de „****gripa găinilor****”*[2], ***Gripa găinilor*** *semnalată în Cambogia şi Thailanda*[33], *„****Gripa găinii****” ameninţă România, Bulgaria şi Ucraina*[2], *„****Gripa găinii****” ar putea ucide milioane de oameni*[2], ***Gripa găinii****, moartea lebedelor*[89], *„****Gripa găinii****” ameninţă omenirea*[49].

[3] Derivat *ad-hoc* de la *scroafă* cu sufixul *-esc*.

[4] Derivat *ad-hoc* de la *scroafă* cu sufixul *-in*, după modelul neologismului împrumutat *porcin*.

[5] Pentru mecanismul invers (termen comun în loc de termen tehnic, neologic), vezi gripă găinară: Ca şi **gripa găinară**, uşor, pe nesimţite se va da uitării[18], DNA şi **gripa găinară**[51], să nu aibă **gripă găinară**[78], să se-ngrijească de respectarea legii referitoare la **gripa găinară** în giudeţ[103], au dat acum în **gripa găinară**[105], Capitala este şi ea cuprinsă de **gripă găinară**[34].

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

gripa nouă, spre deosebire de ***gripa****...* ***clasică****?*[95], *antiviral folosit în* ***gripa clasică***[49], *40000 de persoane mor în fiecare sezon de* ***gripă clasică***[65].

(2) gripă comună:

nu auziţi pe nimeni să vorbească despre o pandemie de ***gripă comună***[27], *Focar de* ***gripă comună*** *la Bîrla*[77], *Marius şi-a făcut la dispensar vaccinul pentru* ***gripa comună***[20], *Să presupunem că mâine mă îmbolnăvesc de* ***gripă comună***[49], ***Gripa comună*** *nu mai sperie pe nimeni*[73], *Care este diferenţa dintre gripa porcină şi* ***gripa comună****?*[73].

(3) gripă normală:

Gripa normală *omoară 100000 de oameni pe an*[75], *pe unde s-a murit în celelalte ţări probabil a fost* ***gripă normală***[16], *Simptomele sunt asemănătoare atât la* ***gripa normală****, cât şi la banala răceală*[100], *o comparaţie cu numărul de îmbolnăviri de* ***gripă normală*** *din ani trecuţi*[65].

(4) gripă obişnuită:

36000 de oameni mor în SUA din cauza ***gripei obişnuite***[27], *0,5 % rata deceselor la gripa porcească. Iar la* ***gripa obişnuită*** *rata deceselor este de 5 %!*[49], ***Gripa obişnuită*** *vs. Gripa nouă AH1N1*[30].

(5) gripă veche:

Oameni buni, vedeţi câţi mor de ***gripă veche***[17], *o statistică cu persoanele care au murit în aceeaşi perioadă de* ***gripă veche***[6], *gripa nouă-i mult mai puţin periculoasă decât* ***gripa veche***[26], *nu ştiu prin ce trec cei loviţi de gripa nouă, dar vă asigur că e destul de nenorocită* ***gripa veche***[12].

2.3. Uneori, din dorinţa de a se preîntâmpina o posibilă decodare confuză sau cu intenţia de a obţine efecte umoristice, sunt alăturaţi doi sau chiar trei termeni echivalenţi (contextual)[1]:

despre ***gripa nouă porcească***[74], *se amuză de virusul* ***porcin-scrofelin***[72], *Gripa obişnuită vs.* ***Gripa nouă AH1N1***[30], *Cum ştiu dacă am* ***gripa nouă AH1N1*** ***(porcină)*** *sau* ***gripa de sezon*** ***(obişnuită)***[30], ***Porcovana*** *de* ***gripă porcească*** *a ajuns, chipurile, cu viză şi drept total de rezidenţă, în România*[50], ***Gripa porcină*** ***(suină)*** *este foarte periculoasă*[80], *din cauza* ***gripei sezoniere*** *(aia* ***obişnuită****), mor aproximativ 36000 de persoane per sezon*[16].

În acelaşi scop, sunt posibile şi contaminări cu sintagme terminologice denumind alte pandemii încă proaspete în conştiinţa locutorilor: *Pandemie de gripă porcină sau...* ***gripa porcului nebun?***[5], ***Gripa nebună***[80].

2.4. Cu adevărat originale şi specifice românei sunt denumirile pentru *gripă porcină* de sub **§ 2. 1. – (2)-(5)**, **(7)-(8)**. Succesul cel mai mare l-a înregistrat termenul improvizat *gripă porcească*, folosit tocmai de aceea cu obstinenţă în titluri:

[1] La fel în franceză: *cessez de vous inquièter au sujet de cette* ***grippe cochonne*** *(****grippe porcine****)*[66].

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

Gripa porcească *în România pitorească*[79], ***Gripa porcească*** *nu va ocoli Neamţul*[69], *„**Gripa porcească**” în politica giurgiuveană*[48], *De la gripa porcină la „**gripa porcească**”*[15], ***Gripa porcească*** *şi inversiunea carneţelului prezidenţial*[63], ***Gripa porcească*** *loveşte la insignă*[86], *Nu mi-e frică de **gripa** asta **porcească!***[17], ***Gripa porcească*** *este frate cu puşcăriaşul*[91], *Guvernul, vaccinul şi **gripa porcească***[63].

Forţând uşor lucrurile, am putea vedea în toate aceste folosiri voit ludice un corespondent în plan pragmatic al categoriei *meditativului*[1] (cu actualizare semantico-lexicală), categorie gramaticală propusă de Zlatka Guentchéva şi reluată apoi de alţi cercetători. Încercarea de a contracara apariţia unei psihoze colective, şi lipsa de încredere a locutorilor faţă de campania instituţională de prevenire a îmbolnăvirii populaţiei, desfăşurate într-o manieră pe cât de agresivă, pe atât de incoerentă şi de lipsită de credibilitate, se manifestă lingvistic şi în alte moduri:

(1) prin comentarii metalingvistice şi prin glosări umoristice explicite:

(a) ale termenului *gripă porcină* sau ale unor echivalente glumeţe[2]:

---

[1] Fr. *méditatif*. Categorie gramaticală bazată pe opoziţii formale în interiorul unui sistem gramatical care îi permite enunţiatorului să prezinte situaţii a căror responsabilitate nu şi-o asumă, pentru că nu a luat cunoştinţă de ele în mod direct, de unde şi posibilitatea de a-şi exprima diferite grade de distanţare faţă de conţinutul propriului său mesaj.

[2] Există şi texte parodice mai ample şi mult mai elaborate de acest fel, care combină mai multe dintre procedeele trecute aici în revistă: *Nişte sfaturi de urmat pentru prevenirea gripei porcilor: nu sta în preajma porcilor. Se ştie că bărbaţii sunt prin definiţie nişte porci, aşa că e de preferat să evitaţi compania lor; De asemenea, nu se recomandă să vă cumpăraţi porci pentru Crăciun. Şi aşa porcul nu se îngraşă în mai; nu pupaţi porcul. Oricât de ataşat aţi fi de animal, nu-l sărutaţi. Mai degrabă folosiţi alte abordări mai fine: bătutul după umeri (numiţi popular şi şunci), strânsul de gât amical, bătaia pe fleică, pardon pe spate; De fiecare dată când întâlniţi un porc, număraţi 11 paşi cu spatele şi fugiţi cât puteţi. Deşi porcul are picioare scurte, ca şi minciuna, vă poate infecta doar cu privirea; şoriciul se va arde sau se va folosi pentru şmirgheluirea maşinilor, în special a daciilor Logan. Sub nici o formă nu se va consuma!; Michael Jackson ştia el că e bine să-şi facă stocuri de măşti chirurgicale. Deşi sunt inutile, dau bine în peisaj. Idee de farsă: împreună cu câţiva colegi de facultate / liceu / generală mergeţi în parc purtând măşti chirurgicale pe bot / rât. Efect rapid şi garantat!*[100]; *Ziceam că ai gripă. Porcină. Cu guşă, cu depozite de grăsime în obraji, gripa care grohăie şi mănâncă lături. Porcină de la mama ei. Acum 2 ani ai avut gripă aviară. Ai strănutat până ţi-au căzut fulgii de la atâta gripaăă aviară. / Anul viitor oare ce-o să mai ai? Gripă câinească? Gripă pisicească**?** De fapt nu, că trebuie să fie ceva ce se mănâncă. Deci ai putea avea gripă de pizza sau gripă de sărmălească. Ai fi afectat, desigur. Ţi-ar confisca sarmalele. Ar veni unii îmbrăcaţi în salopete etanşe şi te-ar verifica personal. Ce-ai, mă, aici? Infractozaurule! Ce? Sarmale? Păi ăsta e pericol de pandemie. Criminalule! Se confiscă! Ia te rog să eutanasiezi şi pizza aia, să nu avem discuţii. / Deci, eu zic aşa. Că urmează nişte gripe din ce în ce mai serioase: gripa grâului, gripa porumbului, gripa lucernei furajere. / Iar la final, prin lume va circula cea mai periculoasă formă de gripă. Gripa banilor. Ai bani? Vine SUA şi ţi-i ia. Direct*[84].

La fel în franceză, cu precizarea că în această limbă cuplului *cochon – cochonne* îi este asignată o conotaţie cu puternică tentă erotică: *Après la grippe porcine: la grippe cochonne. […] C'est le nom que les scientifiques ont donné à la nouvelle pandémie qui a été repérée sur les plages d'Hawaï surtout en fin d'après-midi, quand les grands fauves vont se désaltérer. / Quels en sont les symptômes? Sensation de chaleur excessive, tempes qui gonflent, oreilles qui bourdonnent, contractions inconsidérées et aléatoires de la masse musculaire, bredouillements, yeux qui se révulsent, voire, dans les cas les plus graves, contorsions spasmodiques accompagnés de cris inarticulés. / Cette nouvelle calamité proviendrait de la simple vision du galbe des hanches, du tomber de la poitrine, de la noblesse de la démarche, du grain impeccable de la peau et de la fermeté du jarret. / On a même vu des crises se déclencher à la seule évocation du rouge à lèvres, d'un bout évanescent de nylon, d'une bretelle de*

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

Nici nu ştiu cum e corect, gripă porcină sau gripă porcească[14], *S-a renunţat deja la denumirea de „porcină”, suna oricum cam ciudat, oficial avem H1N1, care, din păcate, e mai greu de pronunţat. Deci, din moment ce porcii sunt mai apropiaţi nouă decât nişte litere şi cifre combinate aiurea, denumirea va rămâne porcină. Sau porcoasă, depinde*[75], *De ce nu-i zice porcească**?*** *Nu era aşa corect? Vezi tusea măgărească, râia căprească... […] Ba da, cred că-i corect aşa, că eu când am scris mai sus, aşa scrisesem „porcească”, însă am modificat. Noi în casă sau între prieteni, aşa spunem, însă ăstora de prin mass media probabil că li s-a părut mai elegant „porcină”*[5], *„Gripa nouă” sună de parcă ar fi viruşi din colecţia toamnă-iarnă; special pentru oamenii foarte trendy*[62];

(b) ale campaniei de avertizare a populaţiei[1]:

*Nu înţeleg de ce se face atâta tam-tam pe tema **gripei porceşti** în media românească*[79], ***Gripa porcească** Despre asta se discută peste tot. La televizor, între colegi, între vecini, între prieteni şi între duşmani*[16], *Acum sper să mai trag pisica de coadă cu criza asta falsă şi **gripa scrofină***[21], *Chiar dacă românii şi-au dat frâu liber imaginaţiei şi au aruncat „pe piaţă” bancuri noi legate de **gripa porcină** şi politică, autorităţile dau asigurări că nu există nici un fel de probleme. […] **Gripa „porcească”** Dacă pericolul virusului AH1N1 îi paşte de la graniţa judeţului, iar alegerile sunt destul de aproape, oamenii s-au apucat să îmbunătăţească şi umorul popular*[68].

(2) prin imaginarea hazlie a altor epidemii asemănătoare, de origine sau cu transmitere animalieră[2]:

*Aşteptăm cu nerăbdare scenariul cu **gripa calului**. Pardon! **Gripa cabalină***[69], *următoarea **gripă** pe care o s-o contactezi va fi, ghici, **gripa pisicească***[6], *găina-i aviară, vaca e nebună, porcu’ e gripat... rămâne doar peştele pentru grătarul de 1 mai, asta până nu apare şi **gripa piscicolă***[80], *prin 2015, când vor veni la rând caii, cum se va numi, **gripă echină**? **Cabalină**? Sau **gripă călărească**? Dacă gripa anului 2025 va fi dintr-un virus al oilor, i se va zice **gripă ovină** sau **gripă oină**? Dar dacă va veni de la vaci, i se va zice **vacină**? Că nu i se poate zice **bovină**, ea nevenind de la boi, ci de la vaci*[75], *pasările fac gripă aviară, porcu’ face gripă porcină, mai nou câinele face **gripă canină***[55], *Gripă aviară, gripă porcină, **gripă elefănească**, **gripă maimţărească** şi tot felul de astfel de gripe cu nume de animale au apărut în ultima vreme cu scopul de a isteriza populaţia*[24], *Am „decât” o **gripa câinească** sau, în cel mai rău caz, una **pisicească** (**felină**, cum ar zice Streinu cu cercei)*[23], *Mai nou, în locul răcelii, capitaliştii fără scrupule au lansat moda **febrei de tip** porcin, **cabalin**, **struţolin**, **girafolin**, orice produce panică şi vânzări masive e binevenit*[104], *Şi **gripa** aviară şi gripa porcească şi cea **iepurească** de la anu’ sunt simple golănii*[71], *pe când **gripa felină** […] şi toate gripele astea, aviară, porcească, **câinească**, poate urmează şi **pisicească** şi să nu mai zic şi altele*[97].

(3) prin construirea de scurte enunţuri în care termenului *gripă porcină/ porcească*/*scrofină* i se asociază alte elemente din câmpul lexical al cuvântului *porc*[1]:

---

soutien-gorge, d’une ficelle de string qui frémit dans la brise du soir sous le soleil couchant[81]; *Au départ, c’était la grippe cochonne, ais les journaleux avaient estimé que le caractère jambonnesque de l’affaire était quelque peu ragoutant, et que l’expression bien connue « un esprit sain dans un porcin » aller minimiser l’affaire. / A ce moment, un des symptômes de la grippe cochonne était d’avoir la queue en tire-bouchon et de traiter les infirmières de couennes*[43].

[1] La fel în franceză: *Les virus imaginaires, qu’ils soient du Sida, de la grippe saisonnière, de la grippe aviaire ou de la **grippe cochonne** ne sont pas des affaires médicales, mais des affaires politiques*[8].

[2] La fel în franceză: *je suis tenté par l’appellation **grippe chamelle***[58].

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

***Gripa Porcească**/10 chestiuni despre **gripa porcină**/Iată, în fine, revanşa **porcului** asupra exploatatorului sau de veacuri… **Ignatul** acesta blajin şi inofensiv a pritocit el ce a pritocit şi, acum, a aruncat în luptă o armă biologică redutabilă*[83], *[X] e lovită de **gripă scrofină**. **Guiţă** animalul fără încetare. Poate se cere în **coteţul** de la Jilava*[45], *La politicienii români efectul va fi un **rât de porc**. Şi ăsta deja are **rătul** mare. […] Şi cred că gripa asta a pornit de la noi*[101], *mai multe daune provoacă virusul **porcesc** răspândit de ei, **grohăitorii** din scaunele cele mai înalte ale ţării*[1], *de ce isteria asta de **gripa porcească**, **grohăitoare**?*[7].

(4) prin născocirea unor calambururi, mai mult sau mai puţin inspirate, care folosesc: **(a)** nume proprii – personaje fictive, derivate de la *porc* (*Inventat de Ionel **Purcaru**, din Medgidia, în scopul detectării porcilor în scopul obţinerii hranei, detectorul de porci se bucură azi de un succes fenomenal, fiind utilizat de Statele Unite pentru detectarea porcilor, suspecţi de gripa porcoasă*[53], *Guiţ, guiţ, guiţ... Mă cheamă **Porcea** şi am gripă porcoasă*[25]) sau **(b)** derivate de la nume proprii – personaje reale şi publice, având o sonoritate relativ apropiată de numele glumeţ al gripei – *porcească* (*De câţiva ani încoace se tot testează reacţia populaţiei la fel de fel de „sperieturi cu gripa” (ba aviară, ba asiatică, ba porcină, ba **porcească-nicolaiească**)*[98], *chiar dacă scăpăm de gripa porcească, economia tot va fi lovită de **gripa pogească**!*[90].

(5) prin estomparea caracterului terminologic al sintagmei denominative glumeţe (*gripă porcească* / *porcoasă*): **(a)** prin slăbirea relaţiei de subordonare dintre elementele ei constitutive cu ajutorul unui demonstrativ (*Nu mi-e frică de **gripa** asta **porcească!***[17], *până la urmă **gripa** asta **porcească** e o ţeapă la fel de mare ca aia a găinilor*[36], *Au făcut, săracii, prea multe băi de mulţime şi au făcut **gripă** de asta **porcească***[68], *Nu ştiu ce e cu **gripa** asta **porcină***[88], *Vor să scape de noi şi o dau pe **gripa** asta **porcină**!*[67], *am scăpat de gripa găinară, va trece şi **gripa** asta mai **porcoasă***[80]); **(b)** prin introducerea modalizatorului de relativizare *aşa-zis*, având o funcţie similară (dar mai accentuată) cu marcarea termenului prin punerea sa între ghilimele (*spuneţi nu, nu, nu, nu vaccinării pentru aşa zisa **gripă porcin**ă [**nouă**]!*[59], *Acu’ cu vaccinarea antigripală, asta e opţională atât pentru **gripa** sezonieră, cât şi pentru asta aşa-zis **porcească***[5]).

(6) prin deturnarea folosirii termenului din domeniul medical în cel politic[2], aducându-se în prim-plan sensul figurat (moral) al termenilor *porc*, *porcin*, *porcesc*[3]:

această gripă are două forme: gripa porcină: care afectează organismul, gripa porcească: aceasta este gripa românilor, a politicienilor, gripa de stat[79], *Beleaua cu gripa porcească e că lumea nu prea crede că e pe bune şi, ca atare, nici nu o prea ia în serios. Îi zice aşa că e de la porci. Da’ nu de la ăia din cocină, ci de la alţi porci, unii cu cravată, care învârt şi viaţa noastră odată cu bugetele pe care le au pe mână*[105], *„Gripa porcească” se manifestă prin indiferenţă, letargie, greaţă şi sictir total faţă de nevoile şi problemele oamenilor, patru ani de zile, după care apar pusee puternice de stimă, respect, dragoste şi chiar interes major faţă de cetăţeni. Nu s-a descoperit încă tulpina acestui virus politicianesc, însă se fac eforturi serioase din partea giurgiuvenilor de a se feri de el. Cea mai frecventă metodă fiind absenteismul de la vot./După atâţia ani, de „tuse măgărească” la politicienii de Giurgiu, manifestată prin expectoraţia a tot felul de minciuni şi promisiuni fără acoperire, giurgiuvenii au cam devenit imuni la noua formă de boală – gripa porcească*[48], *printre şefii de direcţii deconcentrate, a dat gripa „porcească” mai rău iama decât a dat gripa porcină în toată*

[1] Pentru alte exemple de acest fel, vezi **2. 4. (6).**
[2] La fel în franceză: ***Grippe cochonne** au gouvernement*[76].
[3] Vezi nota 2, p. 168.

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)

lumea. Dacă nu era gripa porcească, am fi zis ca era vorba de jigodism politic[15], *Gripa porcină a luat fiinţă în Palatul Parlamentului. E plin de suine acolo şi de bovine, deopotrivă […] Gripa porcină provine ca origine din Parlamentul şi Guvernul României*[80], *De 20 de ani îşi bat joc de ţara asta şi de noi şi acuma le-o dat Dumnezeu o boală pe măsura lor. Aia aviară o fost pentru papagali, iar asta porcină îi pentru porci"*[68].

3. *Concluzii*

Din numărul mare al exemplelor şi din felul în care au fost ordonate acestea reiese cu claritate că, mai mult decât alte limbi şi îndeosebi în varianta ei „(foarte) relaxată", româna dispune pentru situaţia particulară examinată aici de multiple mecanisme lingvistice apte oricând să creeze o fractură între discursul public solemn-oficial şi cel individual (familiar şi popular), atunci când cel dintâi se dovedeşte dintr-un motiv oarecare a fi insuficient de convingător. Revalorificând în permanenţă resursele semantico-lexicale ale limbii sau recurgând la variate strategii sintactice şi pragmatice, locutorii reuşesc, cu grade diferite de originalitate, să marcheze o distanţare între imaginea propagandistică şi isterizantă pe care autorităţi (sanitare, politice…) încearcă să le-o inducă faţă de fenomenul discutat (gripa pandemică a anului 2009) şi propria lor percepţie aspra aceleiaşi stări de lucruri.

BIBLIOGRAFIE

Academia Română / Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", *Dicţionarul explicativ al limbii române*, [colectiv], Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 1996[2].

Le Trésor de la Langue Française Informatisé (TLFi).

Tratat de virusologie medicală, sub redacţia N. Cajal, Vol I. – Bucureşti, Editura Medicală, 1990.

Drigalski, Wilhelm von, Lot Fernand, 1955, *L'homme contre les microbes: les maladies contagieuses dans l'histoire et la vie des hommes*, Paris, Plon.

Guentchéva, Zlatka, 1996, *L'Énonciation médiatisée*, Louvain, Éditions Peeters.

Guţu Romalo, Valeria, 2002, *Corectitudine şi greşeală. Limba română de azi*, versiune nouă – Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional.

Otman, Gabriel, 1996, *Les représentations sémantiques en terminologie*, Paris, Masson.

Presles, Philippe, 2007, *La grippe aviaire, comment s'y préparer?*, Paris, Éd. Jacob-Duvernet.

Rey, Alain, 1993, *Dictionnaire historique de la langue française*, Paris, Robert.

Stoichiţoiu-Ichim, Adriana, 2005[2], *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influenţe, creativitate*, Bucureşti, All.

Zafiu, Rodica, 2001, *Diversitate stilistică în româna actuală*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

Pragma-stylistic Remarks on a Term: Gripă Porcină *('swine flu')*

These pages aim to visit the avatars of the terminological phrase **gripă porcină** ("swine influenza / flu") in the medical technolect and in the object-language (touching upon a few interlinguistic considerations). Based on a corpus formed entirely of statements collected from the electronic media (on-line newspapers, discussion forums, blogs), this presentation aims also to emphasize a the linguistic mechanisms (lexical, syntactical, pragmatic) used by speakers to denote a more or less subtle distancing from a certain event or fact (social, political, medical...) – as well as from the acute respiratory malady caused by the **A(H1N1)** virus.

BDD-V863 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 20:04:49 UTC)